
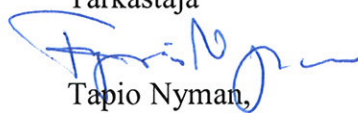

Varustamon ympäristötuki- hakemuksen sisällön suunnittelu

Kirjoittaja: Jukka Sassi

Luottamuksellisuus: Julkinen

Raportin nimi Varustamon ympäristötukihakemuksen sisällön suunnittelu.		
Asiakkaan nimi, yhteyshenkilö ja yhteystiedot Tero Jokilehto Liikenne- ja viestintäministeriö Liikennepolitiikan osasto / Liikennepalveluyksikkö Eteläesplanadi 18 PL 31 00023 VALTIONEUVOSTO	Asiakkaan viite Tilaus 20.5.2010 LVM/1240/11/2010	
Projektin nimi Ekotuki	Projektin numero 72185-1.0	
Raportin laatija Jukka Sassi	Sivujen/liitesivujen lukumäärä 13/3	
Avainsanat Varustamo, ympäristö, tekniikka.	Raportin numero VTT-R-04224-10	
Tiivistelmä <p>Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 17.9.2009 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin analysoida telakkateollisuuden suhdannetilannetta ja sen perusteella valmistella telakkateollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Työryhmä antoi lokakuussa 2009 väliraportin sellaisista toimenpiteistä, jotka voisivat tulla rahoitettaviksi vuoden 2010 talousarviossa. Työryhmä esittää mietinnössään, että työ- ja elinkeinoministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyvät kiireellisesti selvittämään mahdollisuuksia suomalaisten varustamojen ympäristöystävällisten alusinvestointien kertaluontoiseksi tukemiseksi.</p> <p>Varustamon ympäristötukihakemuksen sisällön suunnittelun tavoitteena on laatia periaatteellinen malli asioista, joita hakijan tulee sisällyttää ympäristötukihakemukseensa. Malli sisältää näkemyksen siitä, mitä ja miten laitteistojen ja järjestelmien kuvauksia, ympäristöön koituvien hyötyjen kuvauksia normaaliratkaisuihin verrattuna sekä viittauksia viitedokumentteihin on esitettävä.</p> <p>Hakemusmalli sisältää kuvaukset käytettävistä laitteistoista ja niiden käytöllä saavutettavista ympäristönsuojelullisista eduista sekä suunniteltujen ratkaisujen kustannusvaikutuksista. Hakemusmalli antaa yleisen pohjan hakemusten esittämiselle tulevaisuudessa, jotta tilaaja voisi käyttää sitä yleisenä mallipohjana.</p>		
Luottamuksellisuus	Julkinen	
Espoo, 10.6.2010		
Laatija Jukka Sassi, Tutkimusinsinööri	Tarkastaja Tapio Nyman, Erikoistutkija	Hyväksyjä Heikki Kanner, Teknologiapäällikkö
VTT:n yhteystiedot Jukka Sassi, puh. 020 722 5322, jukka.sassi@vtt.fi		
Jakelu (asiakkaat ja VTT) Tilaaja/Tero Jokilehto: 1 kpl ja raportti pdf-muodossa. VTT: 2 kpl.		
<p style="text-align: center;"><i>VTT:n nimen käyttäminen mainonnassa tai tämän raportin osittainen julkaiseminen on sallittu vain VTT:ltä saadun kirjallisen luvan perusteella.</i></p>		

Sisällysluettelo

1	Tausta	3
2	Kuvaukset käytettävistä ratkaisusta/laitteistoista ja niiden vaikutuksista	3
3	Tuki yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa	4
3.1	Yleistä	4
3.2	Tuki-intensiteetti	4
3.3	Tukikelpoisten kustannusten laskentamenetelmä	6
4	Tuki uusien yhteisön normit ylittävien tai yhteisön normien puuttuessa ympäristönsuojelun tasoa parantavien kuljetusajoneuvojen hankintaan	7
5	Tuki ennakoivaan yhteisön normeihin mukautumiseen	7
5.1	Yleistä	7
5.2	Tuki-intensiteetti	8
5.3	Tukikelpoiset kustannukset	8
6	Tausta- ja viitedokumentit	8
7	Lähdeviitteet	10
8	Liitteet	10

1 Tausta

Varustamon ympäristötukihakemuksen sisällön suunnittelun tavoitteena on laatia periaatteellinen malli asioista, jotka varustamon tulee sisällyttää ympäristötukihakemukseensa. Malli sisältää näkemyksen siitä, mitä ja miten ratkaisujen kuvauksia, ympäristöön koituvien hyötyjen kuvauksia normaaliratkaisuihin verrattuna sekä viittauksia viitedokumentteihin on esitettävä. Ratkaisujen kustannusvaikutukset ja tuki-intensiteetti tulee sisällyttää hakemukseen.

Hakemuksen tulee kokonaisuudessaan noudatella viitedokumentissa ”Euroopan unionin toimielinten ja elinten antamat tiedotteet. Komissio. Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (2008/C 82/01), 1.4.2008” esitetyjä suuntaviivoja.

Kun valtiontukea myönnetään ympäristötarkoituksiin, sillä on aina oltava kannustava vaikutus. Tämä tarkoittaa sitä, että tuensaajan on sen johdosta muutettava käyttäytymistään siten, että ympäristönsuojelun taso paranee. Tuen ei voida katsoa olevan välttämätöntä pelkästään sillä perusteella, että se parantaa ympäristönsuojelun tasoa. Uusista investoinneista tai tuotantomenetelmistä saatava hyöty ei yleensä rajoitu niiden ympäristövaikutuksiin.

Komissio katsoo, että tuella ei ole kannustavaa vaikutusta tuensaajaan niissä tapauksissa, joissa hanke on aloitettu jo ennen kuin tuensaaja on jättänyt tukihakemuksen kansallisille viranomaisille.

Tukikelpoisia kustannuksia laskettaessa huomioidaan ylimääräiseen investointiin liittyvät tuotot ja kustannukset 5 ensimmäisen vuoden ajalta (EUVL, 2008).

2 Kuvaukset käytettävistä ratkaisuista/laitteistoista ja niiden vaikutuksista

Hakemuksessa kuvataan laivassa käytettävät ratkaisut/laitteistot, joita käyttämällä voidaan ylittää nykyinen ympäristönsuojelullinen taso. Tällaisia ratkaisuja/laitteistoja voivat olla esimerkiksi propulsiotekniikat ja muut moottoritekniset ratkaisut, matalarikkisen polttoaineen ja/tai nesteytetyn maakaasun käyttö, rungon muodon optimointi, jätevesien ja painolastivesien käsittelytekniikat ja lämmön talteenoton kehittäminen.

Hakemuksessa kuvataan ratkaisujen/laitteistojen käytön vaikutukset jaoteltuina taloudellisiin vaikutuksiin ja ympäristönsuojelullisiin vaikutuksiin. Taloudellisia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi säästö polttoainekustannuksissa parantuneen polttoainetalouden seurauksena, vesienkäsittelyjärjestelmien asentamisen aiheuttamat lisäkustannukset tai uusien moottoritekniikoiden käyttöönoton aiheuttamat lisäkustannukset.

Ympäristönsuojelullisia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi pienentyneet CO₂, SO_x, NO_x ja hiukkaspäästöt ilmaan, vesistöön kohdistuvan ravinnekuormituksen vähentyminen, veteen ja ilmaan kohdistuvan melun pienentyminen tai laivan aaltojen aiheuttamien haittavaikutusten väheneminen.

Jokainen varustamon identifioima, ympäristönsuojelun tasoa parantava ratkaisu/laitteisto kuvataan soveltuvassa laajuudessa (1-2 sivua) sisältäen ratkaisun/laitteiston nimen ja kuvauksen toiminnasta, tiedot käytön aiheuttamista taloudellisista ja ympäristönsuojelullisista vaikutuksista sekä kustannusvaikutuksista. Kustannusvaikutukset määritellään viitedokumentin¹ ohjeiden mukaisesti. Tiedot kootaan yhteenvedoksi taulukkomuotoon (Liite 3).

Kaikkien käytettävien ratkaisujen/laitteistojen tulee täyttää luokituslaitosten, kansainvälisten järjestöjen tai muiden tahojen niille asettamat vaatimukset.

3 Tuki yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa

3.1 Yleistä

Investointituki, joka mahdollistaa sen, että yritykset voivat ylittää ympäristönsuojelua koskevat yhteisön normit tai yhteisön normien puuttuessa parantaa ympäristönsuojelun tasoa, on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla yhteismarkkinoille soveltuvaa edellyttäen, että viitedokumentin 74–84 kohdassa ja jaksossa 3.2 (Tuen kannustava vaikutus ja välttämättömyys) mainitut edellytykset täyttyvät.

Tuetun investoinnin on täytettävä yksi seuraavista edellytyksistä:

- a) investointi mahdollistaa sen, että tuensaaja voi parantaa toiminnallaan ympäristönsuojelun tasoa ylittämällä sovellettavat yhteisön normit riippumatta siitä, onko voimassa pakottavia kansallisia normeja, jotka ovat tiukempia kuin yhteisön normit; tai
- b) investointi mahdollistaa sen, että tuensaaja voi parantaa toiminnallaan ympäristönsuojelun tasoa yhteisön normien puuttuessa.

Tukea ei saa myöntää, jos parannusten tuloksena yritykset alkavat noudattaa jo hyväksytyjä yhteisön normeja, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan.

3.2 Tuki-intensiteetti

Tuki-intensiteetti ei saa ylittää 50 prosenttia viitedokumentin 80–84 kohdassa määritellyistä tukikelpoisista investointikustannuksista.

Kun investointituki myönnetään aidossa tarjouskilpailumenettelyssä selkeiden, avointen ja syrjimättömien kriteerien perusteella, jotka varmistavat tehokkaasti, että tuki on rajattu ympäristöhyödyn saavuttamiseksi välttämättömään vähimmäismäärään, tuki-intensiteetti voi olla jopa 100 % viitedokumentin 80–84 kohdassa määritellyistä tukikelpoisista investointikustannuksista. Tällaisen tarjouskilpailumenettelyn on oltava syrjimätön ja siihen on osallistuttava riittävä määrä yrityksiä. Lisäksi

¹ Euroopan unionin toimielinten ja elinten antamat tiedotteet. Komissio. Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (2008/C 82/01), 1.4.2008.

tarjouskilpailuun liittyvän talousarvion on oltava siinä mielessä tiukasti rajoitettu, että kaikki osallistujat eivät voi saada tukea. Lopuksi tuki on myönnettävä tarjousentekijän tekemän alkuperäisen tarjouksen perusteella, toisin sanoen myöhempiä neuvotteluja huomioon ottamatta.

Jos investointi koskee ekoinnovoinnin kannalta keskeisen hyödykkeen hankintaa tai ekoinnovaatiohankkeen käynnistämistä, tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 % edellyttäen, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) ekoinnovoinnin kannalta keskeisten hyödykkeiden tai hankkeiden on oltava uusia tai merkittävästi parempia verrattuna alan viimeisimpään kehitykseen yhteisössä. Jäsenvaltiot voivat osoittaa uutuuden esimerkiksi innovaation ja sen markkinoille tuomista tai levittämistä koskevien markkinaedellytysten tarkalla kuvauksella ja vertaamalla sitä alan viimeisimmän kehityksen mukaiseen prosessiin tai organisatoriseen tekniikkaan, jota muut saman alan yritykset yleensä käyttävät;
- b) odotettavissa olevan ympäristöhyödyn on oltava merkittävästi vastaavien toimintojen yleisen teknisen kehityksen tuloksena saatavaa hyötyä suurempi;
- c) näiden hyödykkeiden tai hankkeiden innovatiiviseen luonteeseen sisältyy ilmeinen teknologinen, taloudellinen tai markkinariski, joka on suurempi kuin vertailukelpoisiin hyödykkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole innovatiivisia, yleensä liittyvä riski. Jäsenvaltio voi osoittaa tämän riskin esimerkiksi seuraavien tekijöiden avulla: kustannukset suhteessa yrityksen liikevaihtoon, kehittämiseen vaadittu aika, ekoinnovaatiosta odotettavissa olevat hyödyt verrattuna kustannuksiin ja epäonnistumisen todennäköisyys.

Jos investointituki, jota myönnetään yrityksille yhteisön normien ylittämiseen tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa, on suunnattu pk-yrityksille, tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 %, kun on kyse keskisuurista yrityksistä, ja 20 %, kun on kyse pienistä yrityksistä, kuten taulukossa esitetään:

	Yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai – yhteisön normien puuttuessa – ympäristönsuojelun tason parantamiseen myönnettävään tukeen sovellettava tuki-intensiteetti	Yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai – yhteisön normien puuttuessa – ympäristönsuojelun tason parantamiseen myönnettävään tukeen sovellettava tuki-intensiteetti
	<i>ekoinnovaatioita lukuun ottamatta</i>	<i>ekoinnovaatioiden alalla</i>
Pienet yritykset	70 %	80 %
Keskisuuret yritykset	60 %	70 %
Suuret yritykset	50 %	60 %

Pienten ja keskisuurten yritysten määrittelyt on esitetty asetuksessa (EY) N:o 70/2001 tai muussa sen korvaavassa asetuksessa. Suuret yritykset ovat yrityksiä, jotka eivät ole pienten tai keskisuurten yritysten määritelmän mukaisia.

Ekoinnovaatiolla tarkoitetaan kaikenlaista innovaatiotoimintaa, jonka tuloksena ympäristönsuojelun taso paranee merkittävästi tai jonka tavoitteena on parantaa ympäristönsuojelun tasoa merkittävästi. Ekoinnovaatioihin sisältyvät myös uudet tuotantoprosessit, uudet tuotteet tai palvelut sekä uudet johtamis- ja liiketoimintamenetelmät, joiden käyttö tai käyttöönotto todennäköisesti ehkäisee tai pienentää huomattavasti ympäristöön kohdistuvia riskejä, pilaantumista ja muita luonnonvarojen käytön kielteisiä vaikutuksia kyseisen toiminnan koko elinkaaren ajan.

Innovaatioita eivät ole:

- i) pienet muutokset tai parannukset;
- ii) tuotanto- tai palvelukapasiteetin lisääminen ottamalla käyttöön valmistus- tai logistiikkajärjestelmiä, jotka ovat hyvin samanlaisia kuin jo käytössä olevat;
- iii) liiketoimintatapoihin, työpaikkaorganisaatioon tai ulkoisiin suhteisiin tehtävät muutokset, jotka perustuvat yrityksessä jo käytettyihin organisatorisiin menetelmiin;
- iv) muutokset liikkeenjohtostrategiassa;
- v) sulautumat ja yritysostot;
- vi) prosessin käytön lopettaminen;
- vii) jälkirahoitus tai pääomanlisäys;
- viii) muutokset, jotka johtuvat pelkästään tuotannon tekijöiden hintojen muutoksista, tuotannon asiakaskohtainen mukauttaminen, säännölliset kausittaiset ja muut jaksoittaiset muutokset;
- ix) uusien tai merkittävästi parannettujen tuotteiden kauppa.

3.3 Tukikelpoisten kustannusten laskentamenetelmä

Tukikelpoiset kustannukset on rajattava ylimääräisiin investointikustannuksiin, joita yhteisön normeissa vaadittua ympäristönsuojelun tasoa korkeamman ympäristönsuojelun tason saavuttaminen edellyttää, ja ne lasketaan kahdessa vaiheessa. Ensin määritetään ympäristönsuojeluun suoraan liittyvästä investoinnista aiheutuvat kustannukset, joita verrataan tarvittaessa vaihtoehtoiseen tilanteeseen. Sitten vähennetään toiminnan tuotot ja lisätään toimintakustannukset.

Ympäristönsuojeluun suoraan liittyvän investointiosan määrittäminen:

- a) kun ympäristönsuojeluun tehtävistä investoinneista aiheutuvat kustannukset voidaan helposti erottaa kokonaisinvestointikustannuksista, tukikelpoisia kustannuksia ovat nämä tarkoin määritetyt ympäristönsuojeluun liittyvät kustannukset;
- b) kaikissa muissa tapauksissa ylimääräiset investointikustannukset on määritettävä vertaamalla investointia vaihtoehtoiseen tilanteeseen, jossa valtiotukea ei myönnetä. Oikean vaihtoehtoisen tilanteen muodostavat sellaisesta teknisesti vertailukelpoisesta investoinnista aiheutuvat kustannukset, jonka avulla saavutetaan matalampi ympäristönsuojelun taso (joka vastaa mahdollisia pakottavia yhteisön normeja) ja jonka toteuttaminen ilman tukea olisi uskottavaa ("vertailuinvestointi"). Teknisesti vertailukelpoisella investoinnilla tarkoitetaan investointia kohteeseen, jossa tuotantokapasiteetti ja muut tekniset ominaisuudet ovat samat (lukuun ottamatta niitä

ominaisuuksia, jotka liittyvät suoraan ympäristön suojelemiseksi tehtyyn lisäinvestointiin). Lisäksi tällaisen vertailuinvestoinnin on liiketoiminnallisesti tarkasteltuna oltava uskottava vaihtoehto arvioitavalle investoinnille.

Toiminnan tuottojen/kustannusten määrittäminen: tukikelpoiset kustannukset on laskettava, jollei viitedokumentin luvussa 3.1.1 toisin määrätä, ottaen huomioon ylimääräiseen ympäristönsuojeluinvestointiin liittyvät toiminnan tuotot ja toimintakustannukset asianomaisen investoinnin pitoajan viiden ensimmäisen vuoden ajalta. Tämä merkitsee sitä, että tällaiset toiminnan tuotot on vähennettävä ylimääräisistä investointikustannuksista ja tällaiset toimintakustannukset voidaan lisätä niihin.

Tukikelpoinen investointi voi liittyä aineelliseen ja/tai aineettomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin (EUVL, 2008).

4 Tuki uusien yhteisön normit ylittävien tai yhteisön normien puuttuessa ympäristönsuojelun tasoa parantavien kuljetusajoneuvojen hankintaan

Viitedokumentin kohdissa 73–84 annettuja yleissääntöjä sovelletaan myös tukeen, jota myönnetään yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai – yhteisön normien puuttuessa – ympäristönsuojelun tason parantamiseen liikennealalla. Poiketen siitä, mitä viitedokumentin 75 kohdassa määrätään² tuki, joka myönnetään hyväksytyjen yhteisön normien mukaisen uuden maantie-, rautatie-, sisävesi- ja meriliikenteessä käytettävän kuljetuskaluston hankintaan, voidaan sallia kun hankinta suoritetaan ennen normien voimaantuloa ja kun uusia yhteisön normeja ei sovelleta velvoittaviksi muuttumisen jälkeen taannehtivasti jo aiemmin ostettuihin ajoneuvoihin.

Ympäristönsuojelutavoitteeseen liittyvien liikennealan jälkiasennusten tapauksessa tukikelpoisia kustannuksia ovat hankkeesta aiheutuvat ylimääräiset kokonaisnettokustannukset viitedokumentin 80–84 kohdassa määritetyn tukikelpoisten kustannusten laskentamenetelmän mukaisesti, jos nykyisiä kuljetusvälineitä parannetaan sellaiset ympäristönormit täyttäväksi, jotka eivät olleet vielä voimassa kyseisten kuljetusvälineiden käyttöönottopäivänä, tai jos kuljetusvälineisiin ei sovelleta mitään ympäristönormeja (EUVL, 2008).

5 Tuki ennakoivaan yhteisön normeihin mukautumiseen

5.1 Yleistä

Tuen, jota myönnetään sellaisten uusien ympäristönsuojelun tasoa parantavien yhteisön normien noudattamiseen, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan, katsotaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jos yhteisön normit on annettu, edellyttäen, että inves-

² Tukea ei saa myöntää, jos parannusten tuloksena yritykset alkavat noudattaa jo hyväksytyjä yhteisön normeja, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan.

tointi toteutetaan ja saatetaan päätökseen vähintään vuotta ennen normin voimaantulopäivää.

5.2 Tuki-intensiteetti

Enimmäistuki-intensiteetti on 25 %, kun on kyse pienistä yrityksistä, 20 %, kun on kyse keskisuurista yrityksistä, ja 15 %, kun on kyse suurista yrityksistä, jos investointi toteutetaan ja saatetaan päätökseen yli 3 vuotta ennen täytäntöönpanolle asetettua velvoittavaa määräaikaa tai voimaantulopäivää.

Tuki-intensiteetti on 20 %, kun on kyse pienistä yrityksistä, 15 %, kun on kyse keskisuurista yrityksistä, ja 10 %, kun on kyse suurista yrityksistä, jos investointi toteutetaan ja saatetaan päätökseen vähintään vuotta ja enintään 3 vuotta ennen täytäntöönpanolle asetettua velvoittavaa määräaikaa tai voimaantulopäivää.

	Tuki-intensiteetti, jota sovelletaan ennakoivaan mukautumiseen yhteisön normeihin, kun investointi toteutetaan ja saatetaan päätökseen:	
	Yli 3 vuotta ennen normin voimaantulopäivää	Vähintään vuotta ja enintään 3 vuotta ennen normin voimaantulopäivää
Pienet yritykset	25 %	20 %
Keskisuuret yritykset	20 %	15 %
Suuret yritykset	15 %	10 %

5.3 Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoiset kustannukset on rajattava ylimääräisiin investointikustannuksiin, joita yhteisön normeissa vaaditun ympäristönsuojelun tason saavuttaminen edellyttää verrattuna olemassa olevaan ympäristönsuojelun tasoon, jota edellytettiin ennen kyseisten normien voimaantuloa.

Tukikelpoiset kustannukset on laskettava ottaen huomioon ylimääräiseen investointiin liittyvät tuotot ja kustannukset investoinnin pitoajan 5 ensimmäisen vuoden ajalta, kuten viitedokumentin kohdissa 81, 82 ja 83 vahvistetaan (EUVL, 2008).

6 Tausta- ja viitedokumentit

Hakijaa kehoitetaan tutustumaan huolellisesti viitedokumenttiin ”Euroopan unionin toimielinten ja elinten antamat tiedotteet. Komissio. Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (2008/C 82/01), 1.4.2008” ja tarvittaessa sen englanninkieliseen versioon ”Notices from European union institutions and bodies. Commission. Community guidelines on state aid for environmental protection (text with EEA relevance) (2008/C 82/01), 1.4.2008”. Molemmat dokumentit löytyvät Euroopan unionin virallisen lehden kotisivuilta (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Hakemukseen sisällytetään laitteistojen käytöllä saavutettaviin ympäristöhyötyihin liittyvät viittaukset Itämerillä voimassa oleviin tai suunnitteilla (tiedossa) oleviin selontekoihin, ohjelmiin tai muihin meriympäristön tilaan liittyviin asiakirjoihin. Tällaisia dokumentteja ovat esimerkiksi Valtioneuvoston selonteko ”Itämeren haasteet ja Itämeri-politiikka”, EU:n Itämeri-strategia, EU:n meristrategiadirektiivi, EU:n vesipolitiikan puitteidirektiivi ja HELCOM- toimintaohjelma.

Valtioneuvoston selonteko *Itämeren haasteet ja Itämeri-politiikka* (Valtioneuvoston kanslia, 2009) sisältää meriliikenteen osalta tavoitteita alusten typpi-, fosfori-, rikki- ja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi, haitallisten vieraslajien torjumiseksi sekä merenkulun turvallisuuden parantamiseksi onnettomuuksien tehokkaan ennaltaehkäisemisen avulla.

EU:n Itämeren alueen strategia on hyväksytty kesällä 2009 ja siinä annetaan vahva painoarvo ympäristönsuojelulle ja tunnustetaan Itämeren meriympäristön haavoittuvuus. Keskeisiä toimenpiteitä ovat:

- vähentää mereen joutuvaa ravinnekuormitusta,
- säilyttää luonnonsuojelualueet ja luonnon monimuotoisuus,
- vähentää vaarallisten ja haitallisten aineiden käyttöä,
- tehdä Itämeren alueesta puhtaan merenkulun mallialue sekä
- parantaa alueen sopeutumista ilmastonmuutokseen.

EU:n strategian ympäristötoimet on rakennettu Itämeren suojelukomission (HELCOM) toimintasuunnitelman varaan ja lähtökohtana on tehostaa HELCOM:n toimintasuunnitelman toimeenpanoa.

EU:n meristrategiadirektiivin (2008/56/EY) tavoitteena on Euroopan merien hyvä ympäristön tila vuonna 2020 ja *EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin* (2000/60/EY) tavoitteena on saattaa pinta- ja pohjavesien (sisältää rannikkovedet) tila hyvälle tasolle vuoteen 2015 mennessä.

HELCOM:n toimintaohjelma sisältää muun muassa aloitteen matkustaja-alusten käymäläjätevesien ravinnekuormituksen pienentämiseksi Itämeren alueella (Valtioneuvoston kanslia, 2009).

7 Lähdeviitteet

Euroopan unionin virallinen lehti (EUVL). 2008. Euroopan unionin toimielinten ja elinten antamat tiedotteet. Komissio. Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (2008/C 82/01), 1.4.2008. Telakkateollisuustyöryhmä 2009. Mietintö 31.12.2009. Valtioneuvoston kansia. 2009. Itämeren haasteet ja Itämeri-politiikka. Valtioneuvoston selonteko. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 23/2009.

8 Liitteet

Liite 1. Telakkateollisuustyöryhmän esitys 14.1.2010.
Liite 2. Elinkeinoministerin tiedote 14.1.2010.
Liite 3. Esimerkki yhteenvetotaulukosta.

Liite 1.

Tiedotteet: Yritykset

14.1.2010 11.36

Työryhmä esittää mittavaa tukipakettia Suomen telakoille

Syyskuussa 2009 asetettu telakkateollisuustyöryhmä esittää 14.1.2010 elinkeinoministeri **Mauri Pekkariselle** luovuttamassaan mietinnössä kotimaisen telakkateollisuuden tukemiseksi toimenpidepakettia, joka mahdollistaisi telakoiden ja niiden verkostoyritysten selviytymisen meneillään olevan kriisin yli.

Maailman telakkateollisuus elää kaikkien aikojen pahinta kriisiänsä. Suomessa tilanne on vakavin Turun telakalla, jossa uusien alustilausten puuttuminen merkitsee töiden loppumista telakan koko henkilöstöltä M/S Allure of the Seas -risteilyaluksen luovutuksen jälkeen marraskuussa 2010.

Työryhmän kaavailemaan toimenpidepakettiin sisältyvillä tuki- ja rahoitustoimenpiteillä olisi tarkoitus saada STX Finland Oy:n Turun telakalle vuodeksi noin 50 %:n työkuorma, jonka turvin telakka ja verkostoyritykset voisivat ylläpitää toimintaansa, kunnes markkinaehtoinen kysyntä palautuu. Paketin toimenpiteisiin sisältyy myös valtion alustilauksia, joilla olisi tarkoitus työllistää pienempiä telakoita ja siten auttaa ne kriisin yli. Myös alihankkijayritysten tuotannon uudelleen suuntaamiseen ja osaamisen säilyttämiseen esitetään toimia. Kaikkiaan mietinnössä esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen tarvittavat valtion tukitoimet olisivat määrältään merkittäviä.

Työryhmän esitykseen sisältyy laivanrakennusteollisuuden innovaatiotuen 10 miljoonan euron lisävaltuuden ottaminen vuoden 2011 talousarvioon sekä varautuminen lisävaltuuteen vuosien 2010 ja 2011 lisätalousarvioihin. Pakettiin kuuluu myös EU:n hyväksymän ympäristöystävällisten investointien tuen käyttöönoton selvittäminen Suomessa. Tuella voitaisiin tukea varustamojen ympäristöystävällisiä alusinvestointeja. Lisäksi työryhmä esittää julkisesti tuettuja luotto- ja takuujärjestelyjä sekä telakan rakennusaikaista rahoitusta. Tukien käyttöönotto on perusteltua myös sen vuoksi, että Suomen kilpailijamaat (esim. Etelä-Korea, Espanja, Italia, Japani ja Kiina) ovat ryhtyneet merkittäviin valtiontukitoimiin oman telakkateollisuutensa tukemiseksi.

Työryhmä esittää lisäksi, että varaudutaan myöntämään lisämäärärahaa työvoimakoulutukseen. Työvoimakoulutuksessa ja telakkateollisuuden alihankkijaverkoston tukemisessa keskeisessä roolissa on Varsinais-Suomen ELY-keskus, jolle työryhmä esittää kohdennettavaksi työvoimakoulutuksen lisämäärärahan lisäksi pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelujen määrärahaa.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut johtaja Risto Paaermaa ja varapuheenjohtajana työmarkkinaneuvos Teija Felt työ- ja elinkeinoministeriöstä. Työryhmässä olivat edustettuina myös liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, Meriteollisuusyhdistys ry, Suomen Varustamot ry, Suomen Yrittäjät ry, Tekes, ja Teknologiateollisuus ry.

Liite 2.

Elinkeinoministerin tiedote

14.1.2010 11.45

Pekkarinen: suomalainen telakkateollisuus tuettava vaikeimman yli

- Telakkateollisuuden tilauskannan romahtaminen maailmassa viime vuonna lähes 90 prosentilla oli kova isku toimialalle kaikkialla. Alaa ravisteleva valtava rakennemuutos lyö lujasti myös Suomeen. Vanha tilauskanta valmistuu vauhdilla eikä uusia tilauksia ole tullut juuri Suomeenkaan, totesi elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen 14.1.2010 ottaessaan vastaan telakkateollisuustyöryhmän raportin.
- Telakkateollisuuden tulevaisuus Suomessa on turvattava. Suomalainen alan osaaminen on maailman huippua. Ala työllistää suoraan parhaimmillaan yli 20 000 henkilöä ja lähes pari tuhatta yritystä. Alan huipputuotteet ovat tärkeä osa menestyvän Suomen teollista brändiä.
- Telakkateollisuuden selviytyminen edessä olevan vaikeimman yli edellyttää nyt poikkeuksellisen voimakkaita ja monipuolisia toimia. Toimialan tuottavuutta on alan omin toimin kohennettava, kustannuksia alennettava ja näitä tieteä kilpailukykyä on parannettava.
- Mukaan tarvitaan vahvasti myös valtiota. Hallituksen jo viime kesänä käynnistämien toimien jatkoksi telakkateollisuustyöryhmän nyt esittämät ehdotukset käsitellään viipymättä hallituksen sisällä. Ala tarvitsee oman selviytymisohjelman, toteaa Pekkarinen.
- Pidän välttämättömänä, että hallitus sitoutuu vahvasti telakkateollisuuden innovaatiotuen jatkamiseen ja teknologiarahoituksen turvaamiseen. Toivon, että ympäristöystävällisten investointien tukimenettely voidaan ottaa käyttöön tapauskohtaisesti myös Suomessa. Varustamoja on kannustettava eri toimin matkustaja-autolauttojen tilaamiseen. Myös valtion on harkittava omien tilauksiensa aikaistamista.
- Luotan vahvasti siihen, että telakkateollisuuden tarvitsemiin rahoitus- ja takaus- ja vienninrahoitustarpeisiin voidaan vastata työryhmän esittämällä tavalla.
- Työryhmän esitykset koskettavat monen eri ministeriön vastuualueita. Vienkin yhdessä näiden ministeriöiden kanssa nämä esitykset hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsittelyyn mahdollisimman nopeasti.
- Kaikille toimialan työntekijöille ei voida turvata lähimmän vuoden kuluessa työtä toimialalla. Siksi on tärkeää, että erilaista koulutusta ja kurssitusta lisätään ja ehkäistään kaikin keinoin työttömyys.
- Telakkateollisuuden näkymät tuottavat merkittäviä ongelmia Turun seudulle ja eräille muillekin alueille. Näiden erityisten ongelmien helpottamiseksi laaditaan po. alueille toimenpideohjelmat, painottaa Pekkarinen.

Lisätiedot:

elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen, puh. 010 606 3500

Liite 3.

Esimerkki ympäristönsuojelun tasoa parantavien laitteistojen yhteenvetotaulukosta.

Laitteiston nimi	Lyhyt toiminnan kuvaus	Vaikutukset perinteiseen ratkaisuun verrattuna		Ylimääräinen investointi-kustannus	Tuotot / lisäkustannukset 5 vuoden ajalta	Tuki-intensiteetti	Tukielpoiset kustannukset
		Taloudellinen	Ympäristönsuojellullinen				

Taloudelliset vaikutukset perinteiseen ratkaisuun verrattuna, esimerkiksi:

- korkeampi hankintahinta,
- pienempi polttoaineen kulutus,
- korkeammat ylläpitokustannukset,
- korkeammat hankintakustannukset.

Ympäristönsuojelliset vaikutukset perinteiseen ratkaisuun verrattuna, esimerkiksi:

- pienemmät/selvästi pienemmät/merkittävästi pienemmät CO₂ - päästöt,
- pienempi/selvästi pienempi/merkittävästi pienempi peräaallon muodostus,
- pienempi/selvästi pienempi/merkittävästi pienempi jätevesien aiheuttama ravinnekuormitus,
- pienempi/selvästi pienempi/merkittävästi pienempi veteen kohdistuva melutaso.